MIRADOR

Rauxa i sensibilitat entre les «honorables» germanes Mitford

Unity Mitford es va enamorar de Hitler i es va intentar suïcidar per ell; la seva germana Jessica es va fer comunista i va fugir amb un nebot de Churchill a Espanya per donar suport a la República; Diana es va fer feixista, i Nancy, novel·lista. Les filles del baró de Redesdale van esdevenir una de les principals atraccions de la societat britànica de la primera meitat del segle XX. Com a testimoni perviuen les novel·les de Nancy —com 'L'aventura de l'amor' (Libros del Asteroide, 2014)— i l'autobiografia de Jessica, 'Nobles y rebeldes' (Libros del Asteroide, 2016).

*Per **Àlex Milian** / @alexmilianbeser*

En comparació amb el que expliquen sèries dramàtiques britàniques com *Downtown Abbey* o *A dalt i a baix*, la decadència de la noblesa britànica a començament del segle XX va tenir molt menys glamur, més conflicte intern i molta aspror. Les dues guerres mundials i la modernització de l'economia van erosionar la classe social més privilegiada del Regne Unit, però aquesta noblesa ja s'estava podrint per dins. A principis del segle XX, la delicadesa dels personatges de les novel·les victorianes de Jane Austen o les germanes Brönte s'havia esvaït i en alguns casos havia produït una rància degradació.

Una de les famílies que millor exemplifiquen aquest cas és la del baró de Redesdale, David Freeman-Mitford, el noble més influent del comtat de Northumberland, i la seua família: sis filles i un fill. El caràcter irascible del pare, la ignorància científica de la mare —que no feia cas dels metges i rebutjava tant vacunes com ulleres— i la seua decisió d'educar tota la descendència a casa, amb institutrius de curta durada, va donar una de les nissagues més curioses, diverses i "escandaloses" d'Anglaterra per a gaudi dels britànics de la primera meitat del segle XX.

Les peripècies de les sis germanes Mitford —especialment de quatre d'elles— van ser carn de canó dels ecos de societat —dels anys vint i trenta— i dels grans mitjans de comunicació, després. La primera, Nancy (1904-1973), per ser novel·lista; la segona, Pamela (1907-1994), va ser l'única que passà desapercebuda, com Tom, el tercer fill; Diana (1910-2003), per ser una feixista convençuda; Unity Valkyrie (1914-1948), per ser íntima de Hitler; Jessica (1917-1996), per fugir a la Guerra Civil espanyola amb un nebot de Churchill, i Deborah (1920-2014), per convertir-se en duquessa de Devonshire i dama de la Reial Ordre Victoriana.

Orgull i prejudicis

La mateixa família Mitford es va encarregar d'airejar els seus draps bruts —primer amb els personatges de les novel·les de la filla gran, Nancy Mitford— i, finalment, amb l'autobiografia de Jessica Mitford. És ella qui millor descrivia el seu pare a *Hons and rebels* (*Nobles y rebeldes*, a Libros del Asteroide), quan suggereix amb humor que ell no menyspreava cap raça en concret sinó totes en general: "Segons com, no era un home amb prejudicis' en el sentit modern de la paraula. Des dels anys trenta, el terme s'ha fet servir per a designar un odi acèrrim i apassionat cap a una raça o un credo determinats: negres, orientals o jueus; la paraula *discriminació* fins i tot ha arribat a ser pràcticament sinònim de *prejudici*. El meu pare no 'discriminava'; de fet, en general no feia distincions entre les diferents classes de forasters. Quan una cosina nostra es va casar amb un argentí de pur llinatge espanyol, va comentar: 'He sentit a dir que Robin s'ha casat amb un negre'".

Posteriorment, Nancy poblaria la seua primera novel·la, *Highland Fling* (1931), de tietes, tiets i, és clar, va retratar el seu pare, transmutat en el general Murgatroyd. Jessica, que llavors només tenia 14 anys, ho recordaria així: "Es descrivia al general

La família Mitford. D'esquerra a dreta: Unity Valkyrie, Tom, Deborah, Diana, Jessica, Nancy i Pamela.

com un fervent organitzador de partides de caça, un home de tarannà violent, terror de criades i guardaboscos, que es passava la major part del temps desbarrant contra els alemanys i grunyint a una sèrie d'esquàlids joves estetes amb camises de seda colors pastel que no paraven d'aparèixer en moments inesperats. El peculiar argot del meu pare —'Rata de claveguera!' 'Aquí put a infern regirat!'— i el seu odi a qualsevol cosa que fes pudor a literari o artístic hi quedaven reflectits fidelment".

Malgrat això, la noble ascendència de Nancy no va rebre el llibre amb disgust. "Era evident que els meus pares, fins i tot els meus tiets, se sentien orgullosos de tenir una escriptora a la família", explica Jessica.

Nancy va obrir el camí perquè les altres germanes Mitford desenvoluparen una personalitat forta, independent i una tenacitat inusual.

La més gran de les Mitford va publicar diverses novel·les que retrataven la societat anglesa i francesa amb humor. Després d'un matrimoni fracassat, Nancy Mitford es va instal·lar a París per mantenir una relació estable —però extramatrimonial— amb el coronel Gaston Palewski, mà dreta del general De Gaulle.

El seu pare va sortir retratat en altres novel·les, com recorda la seva germana Jessica: "Nancy va continuar perfeccionant el procés de capturar-lo i empresonar-lo entre les cobertes de les seves novel·les, uns cops com el general Murgatroyd, i més endavant com el terrorífic oncle Matthew d'*A la caza del amor*" (Libros del Asteroide, 2007).

En David Freeman-Mitford s'ho prenia bé: "Pel que fa a Papu, li encantava ser el general Murgatroyd. Ara que l'havien catalogat, per dir-ho d'alguna manera, els aspectes murgatroydians de la seva personalitat van començar a semblar un poc menys terroríficos, i fins i tot a adquirir certes característiques literàries".

Amb aquests antecedents tampoc és d'estranyar la deriva política de dues de les seves filles. Els testos se semblen a les olles. De fet, el racisme generalitzat del pare només s'estovaria en el cas dels alemanys a l'època de Hitler, quan les seves filles feixistes, Unity Valkyrie [o Corc, com l'anomenava la seva germana petita] i Diana, el convencerien d'anar a conèixer el Führer.

Jessica ho recorda i ho explica: "Corc i Diana els van pregar als nostres augusts vellets que anessin amb elles a Alemanya i ho veiessin per ells mateixos.

"—En realitat Papu és feixista per naturalesa. El Führer li semblarà senzillament adorable —insistien".

→

D'esquerra a dreta: la mare, Nancy, Diana, Tom, Pam, el pare, i davant: Unity Valkyrie (Corc), Jessica (Decca) i Deborah (Debo).

→ **La família Mitford i altres espècies**

A banda de la peculiar relació entre pares i filles, la característica més peculiar de la família va ser la seva educació casolana, amb institutrius que sovint eren martiritzades per les petites Mitford, fins que van trobar la mestra ideal, que les consentia i les deixava fer al seu aire. La mare les havia aïllat dels cadells de la seva espècie i això les feia singulars, segons Jessica: "Unity, Debo i jo ens les havíem d'empescar més o menys com podíem. De la mateixa manera que una tribu perduda i separada dels seus congèneres desenvolupa gradualment característiques distintives pel que fa al llenguatge, la conducta i l'actitud, nosaltres vam arribar a tenir certes manies i rareses que sens dubte ens haurien tornat un poc excèntriques a ulls d'altres nens de la nostra edat".

L'educació domèstica i autogestionada de la família Mitford pot recordar la que la família Durrell duia a terme, també per aquells anys, a l'illa grega de Corfú. Certament, s'hi poden establir divertits paral·lelismes entre la fascinació infantil per la natura de Gerald Durrell —que esdevindria un naturalista de prestigi i un escriptor mordaç— i Deborah Mitford —que es convertiria en duquessa de Devonshire i seria anomenada Dama Comendadora de la Reial Ordre Victoriana: "A una edat en què les altres nenes ocuparien el temps en nines, esports en grup i classes de piano o ballet —confessava Jessica—, Debo passava moltes silencioses hores al galliner aprenent a imitar amb precisió l'expressió de dolorosa concentració que fan les gallines en pondre un ou, i cada matí comprovava i anotava metòdicament en un quadern els nens nascuts morts que recollien les columnes d'estadístiques demogràfiques del *Times*".

Anys després, les separaria la política, però durant anys, la petita Jessica i la seva germaneta Unity Valkyrie estarien unides per l'obligada solitud de la mansió de Swinbrook: "La Unity i jo vam inventar un idioma sencer, que anomenàvem Corqueget, inintel·ligible per a qualsevol excepte nosaltres mateixes, i al qual vam traduir diverses cançons marranes (per cantar-les sense perill davant dels adults) i fragments llarguíssims d'*El llibre d'Oxford del vers anglès*".

La cavalcada de la Valkyrie

El feixisme entraria a casa dels Mitford a través de Diana (1910-2003), la quarta filla del matrimoni —la tercera noia—, que, després d'un matrimoni frustrat que va acabar en divorci per vergonya de tota la família, va començar una relació amb sir Oswald Mosley, líder de la Unió Britànica de Feixistes (després d'una militància frustrada pels partits Conservador, Laborista i Nou).

Unity el va conèixer, el va escoltar i s'hi va afiliar ràpidament mentre la seva germana Jessica l'amenaçava d'afiliar-se als comunistes, cosa que als 14 anys no podia fer. "Les poques coses que sabia sobre els feixistes —escriu Jessica— em semblaven repugnants: el seu racisme, el seu ultramilitarisme, la seva brutalitat".

En canvi, la Valkyrie va dedicar la seva dosi de tenacitat heretada a conèixer Hitler. I va marxar a Alemanya i ho va aconseguir: "Al cap de sis mesos, quan va tornar a casa per una breu visita, havia aconseguit ja els seus dos objectius: parlava un alemany prou fluït i havia conegut no només Hitler sinó també Himmler, Goering, Goebbels i altres líders nazis".

La família estava admirada:

"—Com carai te les vas empescar per conèixer-los? —vam preguntar amb cert grau de sorpresa.

"Corc [malnom familiar de Unity Valkyrie] va explicar que la cosa havia estat prou senzilla; havia reservat taula per sopar al restaurant Osteria Bavaria, al qual ells acudien sovint. Nit rere nit, s'asseia allà i els mirava fixament, fins que un dia van enviar un camàlic a esbrinar qui era. En assabentar-se que es tractava d'una Fraülein anglesa, admiradora dels nazis i membre de la Unió Britànica de Feixistes, Hitler la va convidar a taula. A partir d'aquell moment, Corc va formar part del seu cercle: els veia constantment a Munic, els acompanyava a reunions, a mítings, als Jocs Olímpics".

La reacció de la Jessica protocomunista era lògica:

EL GOVERN BRITÀNIC VA ENVIAR UN DESTRUCTOR AL PORT DE BERMEO PER RECOLLIR JESSICA MITFORD, QUE HAVIA FUGIT AL PAÍS BASC

Unity Valkyrie Mitford amb Hitler.

"—Ja m'ho pensava! Hitler no és més que un altre infrahumà, com El Pobre Vell de papà, i els has sotmès amb el poder de la mirada humana".

Però Corc no tolerava que se'n fotessin de la seva devoció pels nazis: Unity "estava totalment i absolutament captivada per ells. Saludava tothom a la manera nazi —exclamant 'Heil Hitler!' amb el braç aixecat—, tant si es tractava de la família i els amics com de la perplexa encarregada de l'oficina de correus al poble de Swinbrook".

Jessica no exagerava. Hi ha fotos de Hitler amb Unity; hi ha molts testimonis dels militars que l'envoltaven i al diari d'Eva Braun s'hi pot detectar el ressentiment quan parla de la nova amiga del seu promès, Adolf: "Ella és coneguda com la Valquíria i sembla feta per a aquest paper, incloses les seves cames". Unity conservava un exemplar del *Mein Kampf* amb una dedicatòria de Hitler: "Per molt lluny que siguis, sempre estic amb tu. Tu sempre estàs al meu costat. Mai t'oblidaré".

Segons alguns historiadors, com l'autor de *When Hitler took cocaine and Lenin lost his brain*, Giles Milton, el 1938 el Führer li va posar un pis a Munic i la Valkyrie tenia moltes esperances de substituir Eva Braun.

El 1939, quan la guerra amenaça de separar-la de Hitler i la justícia britànica la persegueix per alta traïció, la Valkyrie es va disparar al cap. Però el tret no la va matar. Unity va ser hospitalitzada, primer a Munic, després a Suïssa i finalment va tornar a la casa pairal de Swinbrook. Va tornar a caminar però mai més es recuperà totalment. Morí el 1948 de meningitis.

Rauxa i sensibilitat

L'escàndol que protagonitzà la Jessica Mitford va commoure tot Anglaterra i va fer tremolar d'enveja les seues germanes feixistes. Situada als antípodes ideològics de Diana i Unity, Jessica es va enamorar d'un cosí segon, Esmond Romilly, comunista convençut, brigadista a la Guerra Civil espanyola i nebot de Winston Churchill. Quan Romilly va tornar a Anglaterra, convalescent de disenteria, Jessica el va conèixer i li va demanar d'anar a Espanya amb ell. Esmond tenia previst tornar com a periodista i, en veure la resolució de Jessica, de seguida va acceptar.

La sisena filla Mitford, Jessica o Decca (com l'anomenaven a casa), va explicar a la seva mare que marxava a casa d'unes cosines a França i es va fugar amb Romilly fins a Baiona, des d'on van prendre un vaixell que els va dur a Bilbao, on van ser rebuts per representants bascos. Segons ella, per un "senyor X" que es va presentar com a "ministre d'exteriors de la República basca". Els van oferir allotjament gratuït i des d'allà van fer al- →

Esmond Romilly i Jessica Mitford al Roma Bar de Miami (EUA).

→ gunes incursions al front perquè Romilly pogués escriure cròniques sobre la guerra. Però l'escàndol que es va produir a Anglaterra quan la família s'assabentà de la fuga d'una Mitford i un nebot de Churchill a l'Espanya en guerra va ser majúscul. La premsa se'n va fer ressò i un diari els va localitzar a Bilbao. De seguida, l'Armada britànica va enviar un destructor al port de Bermeo amb la missió de recollir la parella o, com a mínim, la jove Mitford.

El cònsol del Regne Unit a Bilbao va ser directe, segons el relat de la mateixa Jessica:

"—Vostès dos han causat un munt de problemes —va anunciar amb to aspre i formal—. Tinc instruccions d'enviar-la immediatament de tornada a Anglaterra, senyoreta Mitford. Quan estarà llesta per marxar?

—Jo no em bellugo d'aquí ni tinc cap intenció de marxar", va respondre Jessica."

Amb la intenció d'enganyar-la i fer-la pujar al vaixell, el cònsol li va dir que a bord del destructor atracat a Bermeo hi havia la seva germana Nancy, que en realitat s'havia quedat a Baiona. I quan va ser a Bermeo, el capità li va dir que Nancy no hi era:

"—Senyoreta Mitford? Miri, em sap molt greu, però finalment la seva germana no ha vingut. Mal assumpte. De totes formes, ens agradaria convidar-la a menjar a bord, perquè deu tenir gana".

Jessica s'hi va negar tot i que portava un dia sense menjar i mesos a règim d'arròs i cigrons, segons explica a *Honorables y rebeldes*.

Uns dies després, el cònsol britànic a Bilbao va amenaçar Mitford i Romilly amb conseqüències directes sobre la població basca:

"Aquesta vegada es va treure un as de la mànigа contra el qual no hi havia estratègia possible. Va assenyalar que el govern basc depenia en gran mesura de la infraestructura britànica per evacuar dones i nens, possibles refugiats davant l'ofensiva que s'acostava. Va amenaçar amb negar-se a continuar cooperant en el programa d'evacuació si no acceptàvem d'abandonar el territori basc".

Finalment, van accedir-hi, però amb la condició que no tornarien a Anglaterra sinó que desembarcarien a França. Es van casar a Baiona i posteriorment van marxar als Estats Units, on es van instal·lar i on moririen. Jessica Mitford es va fer periodista i va escriure un llibre reportatge sobre la crueltat de les funeràries als EUA: *The american way of death* (1962).

Jessica recorda a la seua autobiografia que "fins i tot Hitler es va pronunciar" sobre la seva fuga:

"—La meva germana Decca s'ha fugat a Espanya amb els rojos —li va explicar Corc [a Hitler].

"Hitler es va dur les mans al cap i va dir amb resignació: —*Armes kind!* ['Pobra nena!']". •

#Nou Temps

EL PRIMER SETMANARI EN CATALÀ

EL NOSTRE, EL TEU!

www.eltemps.cat

FES-TE'N SUBSCRIPTOR

a subscripcions@eltemps.cat
o telefona al 902 131 025